PROIECT DIDACTIC

ŞCOALA: Liceul Teoretic ”Nicolae Iorga”

DATA: 12 . 01. 2022

PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PRIMAR: Onea Elena Ancuța

CLASA: a III-a A

ARIA CURRICULARĂ: Limbă și comunicare

DISCIPLINA: **Limba și literatura română**

UNITATEA DE ÎNVĂŢARE: Copilăria

SUBIECTUL: „Amintiri din copilărie”, Ion Creangă

TIPUL LECŢIEI: Consolidare

SCOPUL: Formarea deprinderilor de lectură funcțională, prin exersarea calităților citirii: corectă, fluentă, conștientă, expresivă. Exersarea vocabularului. Redarea prin cuvinte proprii, cu sprijin, a unui paragraf/ fragment dintr-un text citit.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

O_1: să citească corect și fluent fragmente din opera „Amintiri din copilărie”;

O_2: să recunoască personajele fragmentului citit;

O_3: să realizeze portretul lui Nică pe baza textelor studiate;

O_4: să identifice cuvinte cu sens opus și asemănător pentru cuvintele date;

O_5: să desprindă învățătura reliefată în fragmentele citite;

STRATEGII DIDACTICE:

1) Metode şi procedee: explicaţia, conversaţia, lectura explicativă, metoda ciorchinelui, metoda cvintet;

2) Resurse:

a) materiale: fișă de lucru, ladă de zestre, trăistuță cu bilete, caiete, flipchart;

b) de timp: 50 de minute

c) umane: 17 elevi

d) bibliografice:

- Ioan Şerdean, Didactica limbii şi literaturii române în învăţământul primar, Editura Corint, Bucureşti, 2007;
- Programa școlară pentru disciplinele Matematică, Limba și literatura română, Științe ale naturii, clasele a III-a și a IV-a, București, 2014;

3) Forme de organizare: frontal, individual, grupal, în pereche.

4) Forme și tehnici de evaluare: observarea sistematică a elevilor, aprecieri verbale, proba orală.

SCENARIUL DIDACTIC

Nr. crt.	Momentele lecţiei	Conţinutul învăţării	Metode şi procedee	Resurse materiale	Forma de organizare	Evaluare
1.	**Moment organizatoric**	Se asigură condiţiile optime pentru buna desfăşurare a lecţiei: aerisirea sălii de clasă, pregătirea materialului didactic şi stabilirea liniştii.	Conversația		Frontal	Observația sistematică
2.	**Captarea atenției**	Se prezintă, pe planșă, versurile următoare şi invit elevii să le citească. *Astăzi vom porni într-o călătorie.* *Nu-i o călătorie oarecare* *Cu tren, tramvaie, maşini , autocare.* *Nu . Astăzi vom merge iubiţi copii* *În lumea copilăriei.* *Plecarea însă-i din realitate* *Căci ştiţi că este foarte adevărat* *Precum c-a fost odată un băiat,* *Ghiduş, isteţ şi tare năzdrăvan,* *Care-a muncit din greu şi an de an,* *A învăţat şi-a fost învăţător,* *Multe poveşti a dăruit copiilor* *Ştiţi cum îl cheamă?* *Ştie o lume întreagă.* *Da. E povestitorul* ***Ion Creangă****.* *Atenție, pornim, să dăm semnalul* *Semnalul nu-i din basme, nu-i fantezie* *Ci-i din „****Amintiri din copilărie****”.* *În livadă fuge vara* *La mătuşa Mărioara*	Conversația	Flipchart	Frontal	Observația sistematică

		Tot mănâncă la cireșe *Ba mai vâră și-n cămeșe* *Cine-i hoțul fără frică?* *Cine altul decât* ***Nică!*** La lecţia de astăzi vom vorbi despre marele povestitor Ion Creangă, vom vedea cât de bine cunoaşteţi poveştile scrise de el, vom citi fragmente din „Amintiri din copilărie”, vom lucra în grup.	Explicația			
3.	**Anunțarea temei și a obiectivelor**	Se anunță elevii că astăzi vom redeschide Amintirile din copilărie ale lui Ion Creangă. După cum ştiţi această operă cuprinde diferite povestioare, cum ar fi: „Şcoala din Humuleşti”, „Caprele Irinucăi”, Casa părintească”, „La cireşe”, „Pupăza din tei”, „La scăldat” . Vom citi fragmente cunoscute, vom regăsi un personaj îndrăgit: (Nică), vom efectua exerciţii pentru a înţelege mai bine textul „Amintiri din copilărie”, după Ion Creangă. Se prezintă obiectivele lecţiei la nivelul de înţelegere al elevilor.	Explicația	Caiete	Frontal	Observația sistematică
4.	**Dirijarea învăţării**	Din lada de zestre se scoate și o trăistuță plină cu bilețele. Elevii vor citi fragmentul scris pe bilet, se exersează deprinderea de a citi corect, cursiv, conştient, expresiv prin: - citirea ştafetă;	Exercițiul Conversația	Ladă de zestre	Individual Individual	Aprecieri verbale

		- citirea titlului; - citirea autorului; - citirea pe roluri; - citirea selectivă a textului din fișa de lucru. Se fac aprecieri generale şi individuale privind citirea expresivă, formularea întrebărilor,răspunsurilor şi povestirea orală. Se explică cuvintele/expresiile necunoscute. Elevii vor identifica opera din care face parte, autorul și titlul fragmentului: La cireșe/La scăldat/ Pupăza din tei. Se identifică personajele din fiecare fragment.(Anexa 1)	Explicația	Trăistută cu bilete Caiete		Evaluarea orală
5.	**Obținerea performanței**	Elevii primesc o fișă de lucru, notează într-un ciorchine însuşirile lui Nică, precizând şi faptele din care reies aceste însuşiri, asociază cuvinte cu sens asemănător și opus și vor realiza în pereche portretul lui Nică prin metoda cvintetului. (Anexa 2) Se afișează la tablă cvintetele realizate.	Exercițiul Ciorchinele Metoda cvintet	Filă de lucru Caiete	Individual În pereche	Aprecieri verbale
7.	**Încheierea activității**	Se va extrage învăţătura textului în grup de câte 4 elevi. Se fac aprecieri globale şi individuale cu privire la participarea elevilor la lecţie.	Conversația		Grupal	Aprecieri verbale

Anexa 1

1. Într-o zi, pe-aproape de Sânt-Ilie, se îngrămădise, ca mai totdeauna, o mulțime de trebi pe capul mamei… Treabă era acolo, nu încurcală; și încă se cerea degrabă, căci venea cu fuga iarmarocul de Fălticeni, care acela este ce este. Și mă scoală mama atunci mai dimineață decât alte dăți și-mi zice cu toată inima:

- Nică, dragul mamei ! vezi că tată-tău e dus la coasă, căci se scutură ovăzul cela pe jos; și eu asemenea nu-mi văd capul de trebi; tu mai lasă drumurile și stai lângă mămuca, de-i fă țevi și leagănă copilul; c-apoi și eu ți-oi lua de la Fălticeni o pălăriuță cu tăsma ș-o curălușă de cele cu chimeriu, știi cole, ca pentru tine !

- Bine, mamă! dar, în gândul meu, numai eu știam…

Dar când auzeam de legănat copilul, nu știu cum îmi venea; căci tocmai pe mine căzuse păcatul să fiu mai mare între frați. Însă ce era să faci când te roagă mama? Dar în ziua aceea, în care mă rugase ea, era un senin pe ceriu și așa de frumos și de cald afară, că-ți venea să te scalzi pe uscat, ca găinile. Văzând eu o vreme ca asta, am șparlit-o la baltă cu gând rău asupra mamei, cât îmi era de mamă și de necăjită. Adevăr spun, căci Dumnezeu e deasupra ! De la o vreme, mama, crezând că-s prin livadă undeva, iese afară și începe a striga, de da duhul dintr-însa: „Ioane ! Ioane ! Ioane !„ și Ion, pace ! Văzând ea că nu dau răspuns de nicăieri, lasă toate în pământ și se ia după mine la baltă, unde știa că mă duc.

În sfârșit, mama, cât era ea de tare de cap, de la o vreme pierde răbdarea și vine tiptil, în vârful degetelor, pe la spatele mele, când mă uitam la fete, cum vă spun, îmi ie toate hainele frumușel de pe mal și mă lasă cu pielea goală în baltă, zicându-mi cu năduh:

- Îi veni tu acasă, coropcarule, dacă te-a răzbi foamea, ș-apoi atunci vom ave altă vorbă!

Și se tot duce.

Ei, ei ! ce-i de făcut, Ioane ? ! ...fac țuști ! din baltă ș-o ieu la sănătoasa; și așa fugeam de tare pe prund, de săreau pietrele, pe care le stârneam cu picioarele, cât mine de sus. Dar nu merg pe drum, de rușine să nu întâlnesc vrun om, ci sar în grădina lui Costache și merg tupiluș prin păpușoi; apoi într-o hudiță, din hudiță în grădină la Trăsnea, și iar prin păpușoi; și când aproape să ies din grădină, mă simțesc câinii lui Trăsnea, și la mine, să mă rupă. Și merg eu acum fără păsare prin păpușoi, până în dreptul ogrăzii, și mă uit printre gard și văd pe mama cum se da în vânt după trebi, când în casă, când afară; și-mi era mai mare mila de dânsa, dar și de pântecele meu cel stocit de apă încă îmi era milă. Vorba ceea: „Milă mi-e de tine, dar de mine mi se rupe inima de milă ce-mi este”. Și nemaiputând suferi foamea, încep a mormăi printre gard:

- Mămucă, iacată-mă-s!

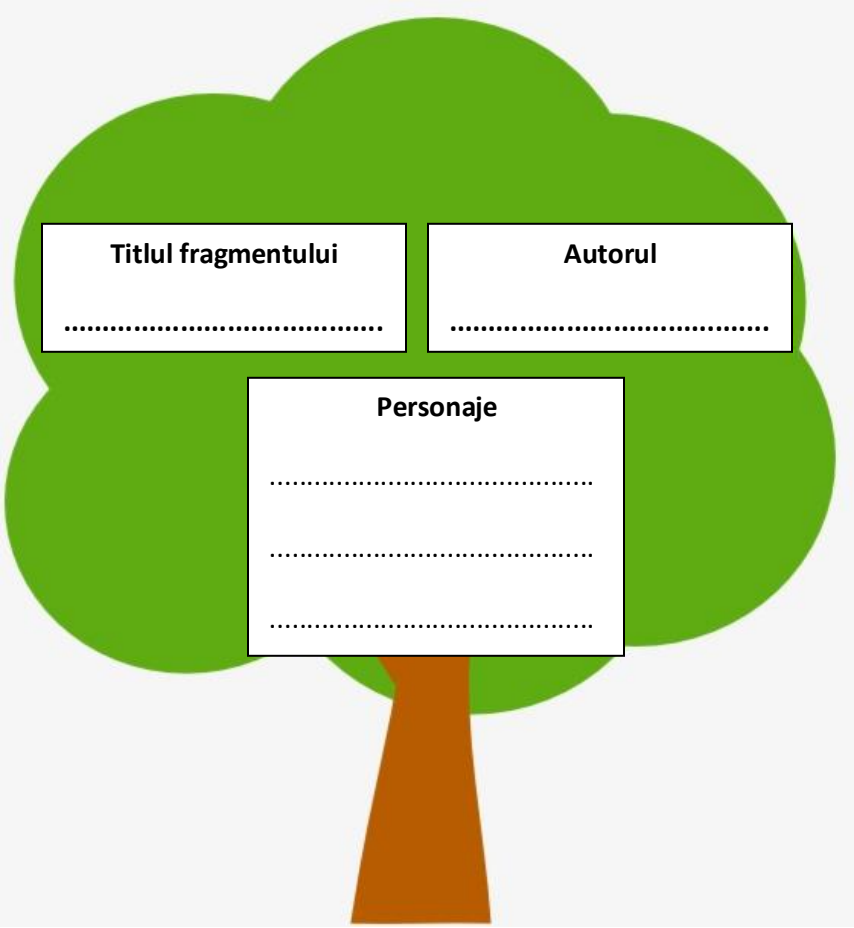
Ș-odată și sar în ogradă, mă înfățișez dinaintea mamei, așa chipos cum eram, îi apuc mâna cu sila, o sărut și zic, scâncind:

- Mamă, bate-mă, ucide-mă, spânzură-mă, fă ce știi cu mine; numai dă-mi ceva de mâncare, că mor de foame !

- Bine-ți șede, să umbli lela pe drumuri în halul acesta și să mă lași tocmai la vremea asta fără leac de ajutor! Doar să te porți de-acum tare bine, să mai fiu ceea ce-am fost pentru tine; dar nu știu, zău!

Și, scurtă vorbă, văzând că m-am pus rău cu mama, îi juruiesc eu că ce-am făcut n-oi mai face. Apoi umblu tot cu binișorul pe lângă dânsa și nu ies din cuvântul ei afară nici cu fapta, nici cu vorba, căci: „Vorba dulce mult aduce”.

Tăsma= fir sau panglică de mătase, de ață, de piele;
Chimeriu= brâu lat de piele;
A o șparli= a pleca pe neobservate;
Coropcar= hoinar;
Tupiluș= pe ascuns, pe furiș;
Hudiță= ulicioară;

2. Odată, vara pe-aproape de Moși, mă furișez din casă și mă duc, ziua miaza-mare, la moș Vasile, fratele tatei cel mai mare, să fur niște cireșe; căci numai la dânsul și încă la vro două locuri din sat era câte-un cireș văratic, care se cocea-pălea de Duminica Mare. Și mă chitesc eu în mine, cum s-o dau, ca să nu mă prindă. Întru mai întâi în casa omului și mă fac a cere pe Ioan, să ne ducem la scăldat.

- Nu-i acasă Ion, zise mătușa Mărioara; s-a dus cu moșu-tău Vasile sub cetate, la o chiuă din Condreni, s-aducă niște sumani.

- Apoi dar, mai rămâi sănătoasă, mătușă Mărioară! vorba de dinioarea; și-mi pare rău că nu-i vărul Ion acasă, că tare-aș fi avut plăcere să ne scăldăm împreună… Dar în gândul meu: ”Știi c-am nimerit-o ? bine că nu-s acasă; și, de n-ar veni degrabă, și mai bine-ar fi…” Și, scurt și cuprinzător, sărut mâna mătușei, luându-mi ziua bună, ca un băiet de treabă, ies din casă cu chip că mă duc la scăldat, mă șupuresc pe unde pot și, când colo, mă trezesc în cireșul femeii și încep a cărăbăni la cireșe în sân, crude, coapte, cum se găseau. Și cum eram îngrijit și mă sileam să fac ce-oi face mai degrabă, iaca mătușa Mărioara, c-o jordie în mână, la tulpina cireșului!

- Dar bine, ghiavole, aici ți-i scăldatul ? zise ea, cu ochii holbați la mine; scoboară-te jos, tălharule, că te-oi învăța eu!

Dar cum să te cobori, căci jos era prăpădenie ! Dacă vede ea și vede că nu mă dau, zvârr ! de vro două-trei ori cu bulgări în mine, dar nu mă chitește. Apoi începe a se aburca pe cireș în sus, zicând:

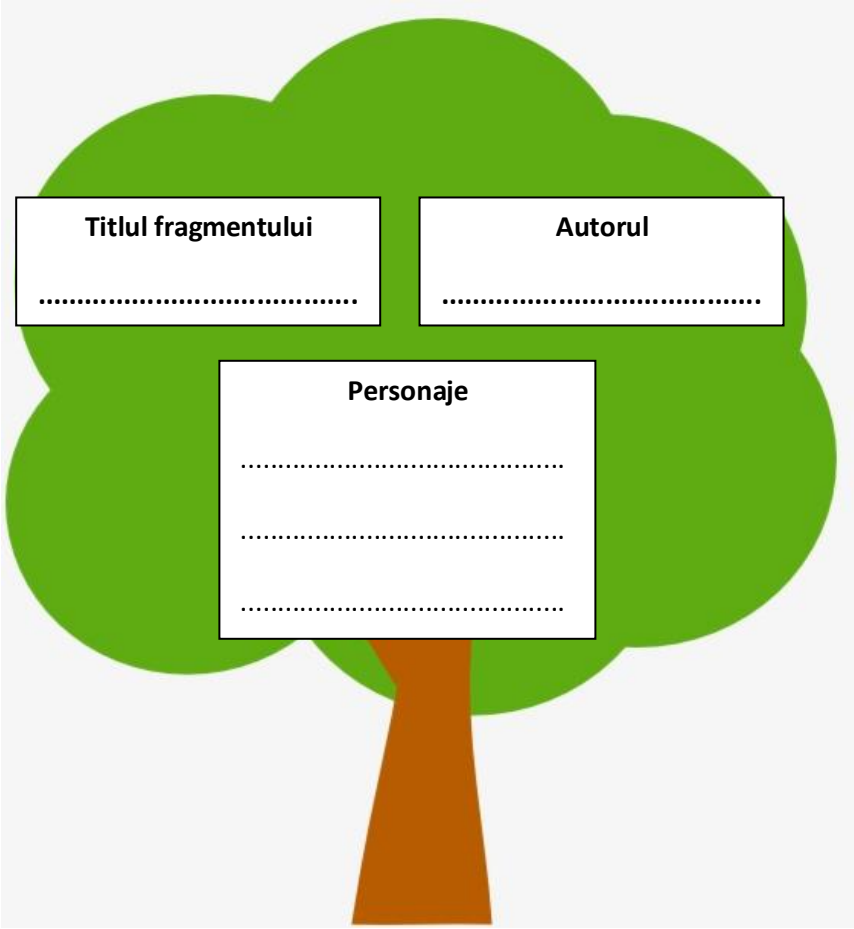
- Stai, măi porcane, că te căptușește ea, Mărioara, acuș!

Atunci eu mă dau iute pe-o creangă, mai spre poale, și odată fac: zup ! în niște cânepă, care se întindea de la cireș înainte și era crudă și până la brâu de înaltă. Și nebuna de mătușa Mărioara, după mine, și eu fuga iepurește prin cânepă, și ea pe urma mea. Și eu fuga, și ea fuga, și eu fuga, și ea fuga, până ce dăm cânepa toată palancă la pământ. Și după ce facem noi trebușoara asta, mătușa, nu știu cum, se încâlcește prin cânepă, ori se împiedică de ceva, și cade jos. Eu, atunci, iute mă răsucesc într-un picior, fac vro două sărituri mai potrivite, mă azvârl peste gard, de parcă nici nu l-am atins, și-mi pierd urma, ducându-mă acasă și fiind foarte cuminte în ziua aceea…

Dar mai îndesară, iaca și moș Vasile, cu vornicul și paznicul, strigă pe tata la poartă, îi spun pricina și-l cheamă să fie de față când s-a ispăși cânepa și cireșele… căci, drept vorbind, și moș Vasile era un cărpănos ș-un pui de zgârie-brânză, ca și mătușa Mărioara. Vorba ceea: ”Au tunat și i-au adunat”. Însă degeaba mai clămpănesc eu din gură: cine ce are cu munca omului? Stricăciunea se făcuse, și vinovatul trebuia să plătească. Vorba ceea: ”Nu plătește bogatul, ci vinovatul !” Și după ce-a venit el rușinat, mi-a tras o chelfăneală ca aceea, zicând:

- Na ! satură-te de cireșe ! De-amu să știi că ți-ai mâncat lefteria de la mine, spânzuratule! Oare multe stricăciuni am să mai plătesc eu pe urma ta?

chiuă= dispozitiv care folosea la înmuierea țesăturilor;
suman= haină lungă, făcută din țesătură groasă;
a se șupuri=a se furișa;
vornic= conducător, primar al unui sat;
cărpănos= zgârcit;
a-și mânca lefteria= a-și pierde încrederea.

3. Mă trezește mama într-o dimineață din somn, cu vai-nevoie, zicându-mi:

- Scoală, duglișule, înainte de răsăritul soarelui; iar vrei să te pupe cucul armenesc și să te spurce, ca să nu-ți meargă bine toată ziua ?… Și numai ce-o auzeai vara: pu-pu-pup ! pu-pu-pup ! des-dimineață, în toate zilele, de vuia satul. Și cum mă scol, îndată mă și trimite mama cu demâncare în țarină, la niște lingurari ce-i aveam tocmiți prășitori, tocmai în Valea-Seacă, aproape de Topolița.

Și pornind eu cu demâncarea, numai ce și aud pupăza cântând:

- Pu-pu-pup ! pu-pu-pup ! pu-pu-pup !

Eu atunci, să nu-mi caut de drum tot înainte? Mă abat pe la tei, cu gândul să prind pupăza, căci aveam grozavă ciudă pe dânsa: nu numaidecât pentru pupat, cum zicea mama, ci pentru că mă scula în toate zilele cu noaptea-n cap din pricina ei. Și cum ajung în dreptul teiului, pun demâncarea jos în cărare pe muchea dealului, mă sui încetișor în tei care te adormea de mirosul… floarei, bag mâna în scorbură, unde știam și, norocul meu !… găbuiesc pupăza pe ouă și zic plin de mulțumire: „Taci, leliță, că te-am căptușit eu!”

Și când aproape să scot pupăza afară, nu știu cum se face că mă sparii de creasta ei cea rotată, de pene, căci nu mai văzusem pupăză până atunci, și-i dau iar drumul în scorbură. Apoi mă dau jos, caut o lespede potrivită, mă sui cu dânsa iar în tei, îmi iau căciula și în locul ei pun lespedea, cu gând c-a ieși ea pupăza de undeva până m-oi întoarce eu din țarină. După aceea mă dau iar jos și pornesc repede cu demâncarea la lingurari.

....Și scăpând eu cu obraz curat, îmi iau traista cu blidele, pornesc spre sat, mă abat iar pe la tei, mă sui într-însul, pun urechea la gura scorburii și aud ceva zbătându-se înăuntru. Atunci iau lespedea cu îngrijire, bag mâna și scot pupăza, vlăguită de atâta zbucium; iar ouăle, când am vrut să le iau, erau toate numai o chisăliță. După asta vin acasă, leg pupăza de picior c-o ață ș-o îndosesc de mama vro două zile în pod. Însă a doua zi după asta, iaca și mătușa Măriuca lui moș Andrei vine la noi, c-o falcă-n cer și cu una în pământ, și se ia la ciondănit cu mama din pricina mea:

- Mai auzit-ai dumneata, cumnată, una ca asta, să fure Ion pupăza, care, zicea mătușa cu jale, ne trezește des-dimineață la lucru de atâția ani ? !

- Ce spui, cumnată ?! Da’ că l-aș ucide în bătaie, când aș afla că el a prins pupăza, s-o chinuiască. De-amu bine că mi-ai spus, las’ pe mine, că ți-l ieu eu la depănat.

- Nici te mai îndoi despre asta, cumnată Smarandă, zise mătușa, căci de zbânțuitul ista al dumnitale nimica nu scapă ! Ce mai atâta ? Mi-au spus mie cine l-au văzut că Ion a luat-o; gâtul îmi pun la mijloc!

Eu, fiind ascuns în cămară, cum aud unele ca aceste, iute mă sui în pod, umflu pupăza de unde era, sai cu dânsa pe sub streașina casei și mă duc de-a dreptul în târgul vitelor, s-o vând, căci era tocmai lunea, într-o zi de târg. Și cum ajung în iarmaroc, încep a mă purta țanțoș printre oameni, de colo până colo, cu pupăza-n mână, că doar și eu eram oleacă de fecior de negustor. Un moșneag nebun, c-o vițică de funie, n-are ce lucra?

- De vânzare ți-e găinușa ceea, măi băiete ?

- De vânzare, moșule !

- Și cât cei pe dânsa ?

- Cât crezi și dumneata că face !

- Ia ad-o-ncoace la moșul, s-o drămăluiască !

Și cum i-o dau în mână, îi dezleagă atunci frumușel ața de la picior, apoi mi-o aruncă-n sus, zicând: „Iaca poznă, c-am scăpat-o !„ Pupăza, zbârr ! pe-o dugheană și, după ce se mai odihnește

puțin, își ia apoi drumul în zbor spre Humulești și mă lasă mare și devreme cu lacrimile pe obraz, uitându-mă după dânsa ! Eu atunci, hați ! de sumanul moșneagului, să-mi plătească paserea…

- Ce gândești dumneata, moșule? Te joci cu marfa omului ? Dacă nu ți-a fost de cumpărat, la ce i-ai dat drumul ? Că nu scapi nici cu junca asta de mine, înțeles-ai ? Nu-ți paie lucru de șagă.

- Dă pace băietului, moșule, zise un humulestean de-ai noștri, că-i feciorul lui Ștefan a Petrei, gospodar de la noi din sat, și ți-i găsi beleaua cu dânsul pentru asta…

- He, he ! să fie sănătos dumnealui, om bun; d-apoi chitești dumneata că nu ne cunoaștem noi cu Ștefan a Petrei ? zise moșneagul. Chiar mai dinioarea l-am văzut umblând prin târg.

Toate ca toatele, dar când am auzit eu de tata, pe loc mi s-a muiet gura. Apoi încet-încet m-am furișat pintre oameni, și unde-am croit-o la fugă spre Humulești, uitându-mă înapoi să văd, nu mă ajunge moșneagul, căci îmi era acum a scăpare de dânsul, drept să vă spun. Vorba ceea: „Lasă-l, măi ! L-aș lăsa eu, dar vezi că nu mă lasă el acum !„

Și când ajung acasă, aflu că tata și mama erau duși în târg; și frații îmi spun cu spaimă că-i poznă mare cu mătușa lui moș Andrei: a sculat mai tot satul în picioare din pricina pupezei din tei; zice că i-am fi luat-o noi, și pe mama a pus-o în mare supărare cu asta. Știi că și mătușa Măriuca e una din cele care scoate mahmurul din om; nu-i o femeie de înțeles, ca mătușa Anghilița lui moș Chiriac, s-a mântuit vorba. Și cum îmi spuneau ei îngrijiți, numai ce și auzim cântând în tei:

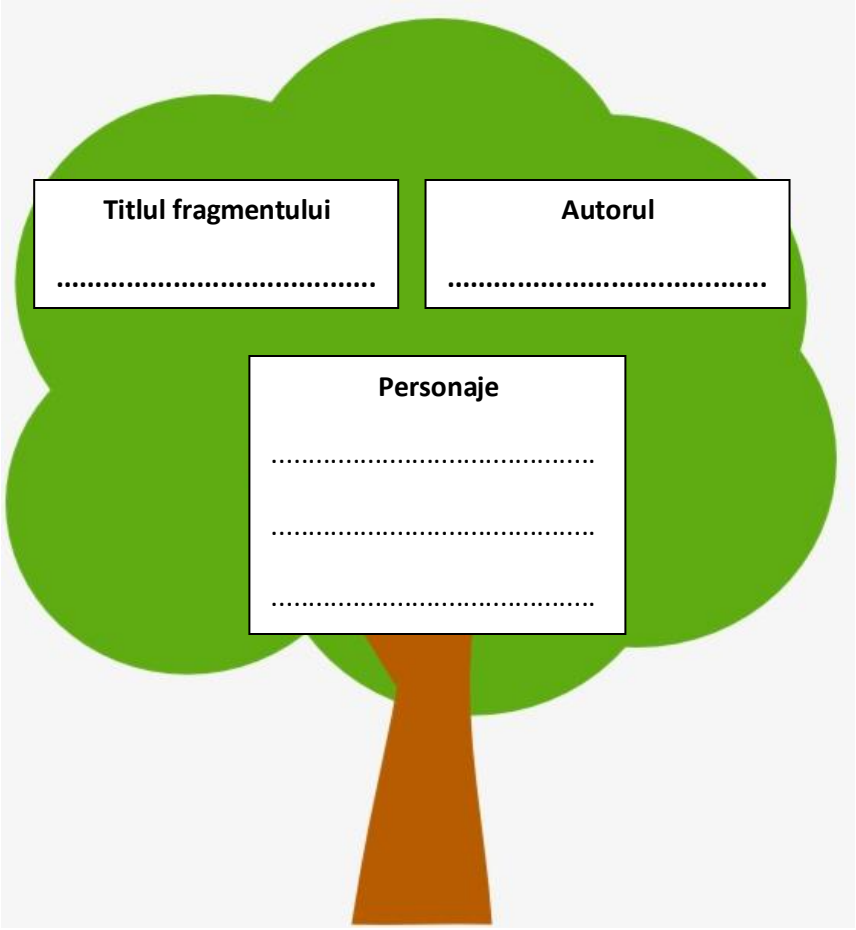
- Pu-pu-pup ! pu-pu-pup ! pu-pu-pup !

Soră-mea Catrina zise atunci cu mierare:

- I-auzi, bădiță ! Doamne, cum sunt unii de năpăstuiesc omul chiar pe sfânta dreptate !

- Mai așa, sorioară !… Dar în gândul meu: „Când ați ști voi câte a pătimit, sireaca, din pricina mea, și eu din pricina ei, i-ați plânge de milă !„

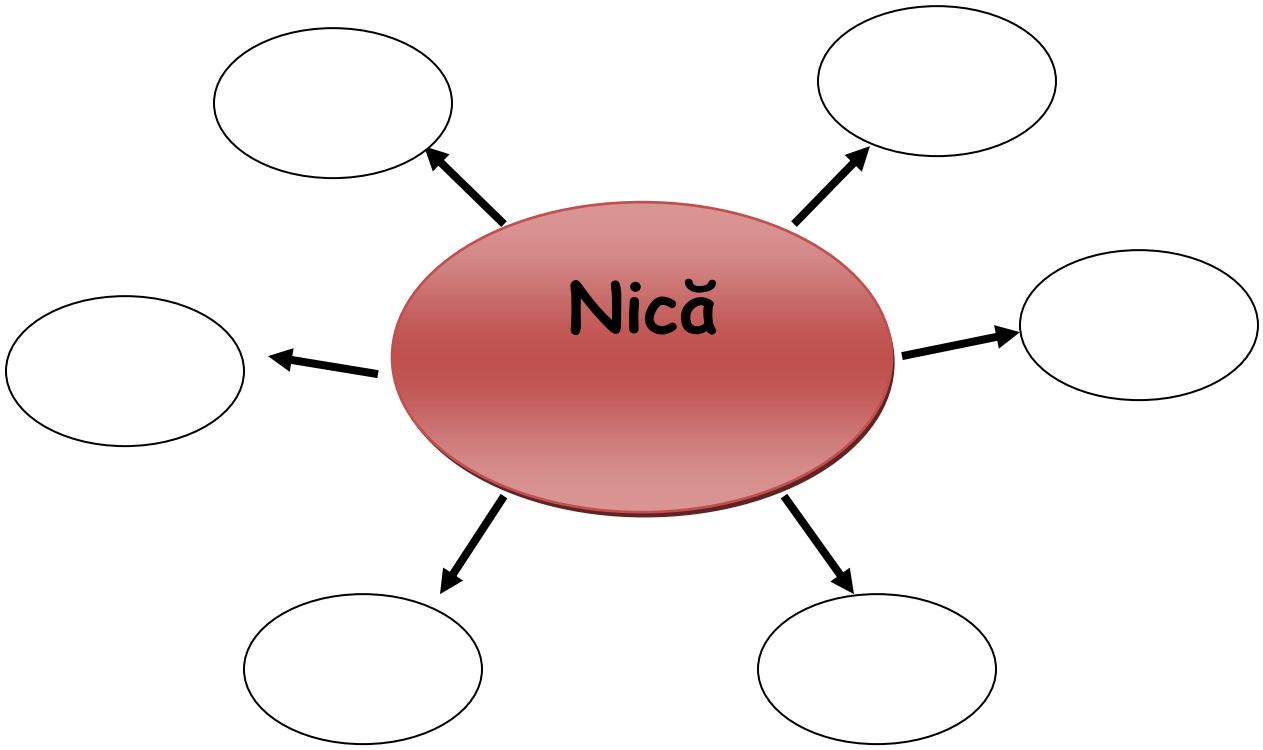
dugliș= somnoros, leneș;
țarină= câmp cultivat, arătură;
a găbui= a prinde pe cineva fără veste;
lespede= piatră;
chisăliță= amestec din care nu se mai alege nimic;
dugheană=prăvălie mică;

Anexa 2

Fișă de lucru

1. Descrie şi notează într-un ciorchine însuşirile lui Nică.

2. Asociază cuvinte și expresii cu sens asemănător:

păpușoi	cândva
odată	țipă
strigă	porumb
jordie	nuia
cu toată inima	sunt ocupat
nu-mi văd capul de treburi	din tot sufletul
o iau la sănătoasa	stricăciune
pagubă	fug, alerg

3. Asociază cuvinte cu sens opus:

mă scol	a da
stai	pleci
senin	în spate
a lua	mă culc
în față	înnorat
a fura	a lua fără a cere voie

Realizați, în grup de patreu elevi, un cvintet, o poezie formată din cinci versuri, despre **Nică**.

Respectă regulile:

Versul 1- Un cuvânt, tema poeziei.

Versul 2- Două însușiri ale personajului Nică.

Versul 3- Trei acțiuni ale lui Nică(să se termine cu ”ând”).

Versul 4- O propoziție despre Nică, formată din patru cuvinte.

Versul 5- O concluzie, un cuvânt.

